

Høring - Utsynsmeldingen (Meld. St. 14 (2022–2023)).

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med over 10.700 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister eller musikere i det frie feltet, noen er utøvende musikere i et ensemble, i en kirke eller i et orkester.

Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunstfag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter. Det store flertallet av Creos medlemmer er utdannet ved en av våre kunstutdanningsinstitusjoner.

Feil i tallgrunnlaget i utsynsmeldinga

Dessverre ser vi oss nødt til å måtte påpeke en del alvorlige feil i tallgrunnlaget i utsynsmeldinga. Disse feilene knyttes så opp mot to for oss viktige premisser i meldingen:

- a) en tilsynelatende sterk vekst i utdanningskapasiteten i kunstfag, og
- b) tilsynelatende store utfordringer for de kunstutdannede i arbeidsmarkedet.

Disse to premissene, basert på helt feil tallgrunnlag, brukes så som basis grunnlag for å vurdere dimensjoneringen av de utøvende og skapende kunstutdanningene med tanke på behovene i samfunnet framover. Dette har selvfølgelig alvorlige konsekvenser som vi sterkt anbefaler komiteen å ta inn i sitt videre arbeid.

Påstanden om at utdanningskapasiteten innen kunstfag har vokst med 280 prosent siden 1999 gjentas to ganger. (s. 16-17 og s. 84), med henvisning til Database for statistikk om høyere utdanning (DBH). Kunnskapsminister Ola Borten Moe gjør også et poeng av dette i intervju med Klassekampen 25.03.2023. Her sier han at «vi kan ikke fortsette som de siste 20 årene, hvor det har vært vekst innenfor nær sagt alle fagområder. Det området som har hatt mest vekst, er kunst og estetiske fag, med ikke mindre enn 280 prosent de siste 20 årene. Jeg lover ikke 280 prosent til.»

Dette er feil, og av flere feilkilder vil vi særlig peke på at utdanningene ikke ble klassifisert på samme måte i 1999 og 2022, slik at det er flere utdanninger som omfattes i 2022-tallene enn i 1999-tallene, selv om utdanningene fantes også i 1999. For flere detaljer og andre feilkilder henvises til innspill fra Norges Musikkhøgskole, som har gått svært grundig inn i dette.

Når det gjelder påstanden om utfordringer med sysselsetting, vil vi informere komiteen om at NIFU gjennomførte en egen kandidatundersøkelse for musikkutdanningene i 2014, hvor de slår fast at «arbeidsledighet er et marginalt problem blant nyutdannede musikkandidater» og at «når det gjelder irrelevant arbeid, er dette litt mindre utbredt blant musikkandidatene enn høyere grads kandidater generelt». Creos erfaring er også at kandidater på Creos områder – der musikk, scenekunst, kunstpedagogikk og sceneteknikk er av de største – i svært stor grad finner relevant arbeid innenfor det yrket de er utdannet til.

Finansieringssystemet

I det foreslåtte nye finansieringssystemet er antallet kategorier for resultatfinansiering endret fra dagens seks kategorier til tre. Det er kun medisin, veterinærmedisin og odontologi som fortsatt vil ligge i den høyeste finansieringskategorien. De øvrige utdanningene i dagens kategori A og B - i all hovedsak

kunstutdanningene, men også noe få andre - havner i kategori 2, som er en betydelig nedgradering. For grunnfinansiering av nye studieplasser skal det bare være en felles gjennomsnittssats, med unntak av en særskilt høy sats for medisin, veterinærmedisin og odontologi. Det er dermed utdanningene som i dag ligger i kategori A og B, utenom medisin, veterinær og odontologi, som særlig vil merke endringene.

Meldingen poengterer at endringene ikke i seg selv vil øke eller redusere bevilgningen til hver institusjon. Men alle nye studieplasser framover vil heretter bli finansiert med et langt lavere beløp. For eksempel så vil en plass ved Norges musikkhøgskole (NMH) bli grunnfinansiert med ca. 93 000, i stedet for dagens sats på ca. 206 000. Dette innskrenker drastisk NMHs handlingsrom til å utvikle nye studier – med for eksempel større sjangermangfold, integrering av ny teknologi og styrket satsing på musikk og helse, i møte med arbeidslivets behov. Det vil også gjøre det svært vanskelig – om ikke umulig – å utvide antall studieplasser innenfor musikkterapi, ett fagfelt det er stor etterspørsel etter i både utdanningssystemet og – ikke minst – i helsevesenet.

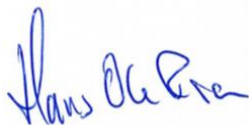
Konsekvensene for spesialiserte institusjoner som AHO, KHIO og NMH, er slik at man kan drive videre innenfor dagens rammer, men knapt etablere noen nye tilbud eller utvide kapasiteten. For de større breddeinstitusjonene, som også har utøvende og skapende kunstutdanninger, vil det nye finansieringssystemet være et meget sterkt insitamant til å bygge ned kunstutdanningene til fordel for andre og rimeligere utdanninger. Om dette er en villet politikk, basert blant annet på de feilaktige tallene som blant annet kunnskapsministeren har referert til, er dette svært dårlige nyheter for vårt kunst- og kulturliv.

I dagens finansieringskategorier – selv om de er «grove anslag», som KD selv sier i orientering om statsbudsjettet 2023 – ligger en anerkjennelse av at det er «ein viss forskjell i kostnader mellom ulike studieprogram». I dette har det ligget en politisk anerkjennelse av at utøvende kunstutdanninger er relativt kostbare, og må være det for å levere den kvaliteten som kreves i yrkeslivet etterpå.

Samtidig utgjør kunstfagene en svært liten andel av studieplassene i høyere utdanning. Utenom medisin, veterinærmedisin og odontologi, utgjør de utdanningene som ligger i dagens A og B-kategorier (inkludert noen som ikke er kunstutdanninger) – og som nå alle foreslås lagt til den store kategorien 2 - til sammen bare om lag 4 % av studieplassene.

Creo vil derfor forslå at Stortinget går inn for å behandle alle utdanninger som ligger i kategori A og B i dagens system på samme måte som medisin, veterinær og odontologi, både når de gjelder resultatfinansiering og nye studieplasser. Dette vil avspeile faktiske kostnader ved alle utdanningene på en langt bedre måte, samtidig som det ikke utgjør noen ekstra kostnad.

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur